

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgávudagar: týsdag, hósdag og leygardag

Lýsingar skulu vera okkum í hendi í seinasta lagi kl. 10 dagin fyrri útgávudagin

Útgevart:
P/f Sosialurin
Abyrgdarblaðstjóri:
Jan Müller
Fyrirtaksstjóri:
Krisjan Dahl
Bláðfólk:
Høgni Djurhuus
Randi Jacobsen
Dagney Joensen
Uppseting:
P/f Sosialurin
Prent:
P/f Pressan 1981

Breyð heldur enn deyð

AFTUR í ár skipa bestu samfelagskreftir okkara fyrri friðargongu annan hvítusunnadag.

TAÐ er at fegnast um, at hetta álvarskennda og siðmennandi tiltak fær størri og størri undirtøku ár eftir ár. At góða fólk, ið stendur fyrri, hevur stóran heiður uppibornan fyrri hesa frálíku undirtøku, er einki at ivast í.

TÓ man vaksandi ansurin manna millum fyrri heimsufvevandi týningarvandinum og tokkin til lívið og skapanarverkið alt verða meginmáttur teirra, sum, hóast vanvirðing og jagstran afturhaldsins, ikki hava mist úr eygssjón bjarta og lívsjáltandi aðalmálið »friður á jørð og í menniskjum góður tokki«.

LONDINI hava í søguligari tíð, so sum vit kenna hana, verið rættuliga ósámd um, hvat leggjast skal í hugtakið friður. Ikki minni er ósemjan í okkara annars upplýstu tíð.

TÓ hevur seinastu tjúgu árin verið semja um, at vápnamegin er so »einastandandi«, at nógur heimar sum okkara líta jørð við hesum vápnnum kundu verið týndir upp til fleiri ferðir.

VIT plaga at siga, at lívið er eittans. Mest geva vit hesum gætur, tá vanlukka rakar onkran vit varða av ella á annan hátt kenna og tá hjúklast skal um fjarðandi lívsevni. Hetta er gott altsamalt, og átti ikki at verið óðrvisi. Men hví ikki víðka samkenslutilit okkara til eisini at fevna um týningarhóttu brøður og systur okkara í fjarskotnari londum.

RÆTT er, at vit her á landi heims-politiskt ikki megna tað nógva. Kortini áttu at sær komin fólk at megnað at tikið stóðu fyrri ella ímóti týning og deyða, hernaðarlígar neyðtøku av halgu lívsvirðinum og fyrri varðveitan av tí, vit í bestu meining dag um dag stríðast fyrri at fáa framst heima á landi.

oddagrein

TAÐ má tí eingin ivi longur vera um, at føroyska fólk, ið nú ikki ynskja at vera partur av hernaðarlíggum samgongum og at vit siga tvørtur nei til krígsútbúnað á føroyskum lendi og til valdandi herseting.

LATIÐ okkum í størri mun enn higartil skorða á ríkismyndugleikarnar so sleppast kann undan verandi hersetingaroknum og harvið økta týningarvandinum.

LATIÐ okkum gera hernaðarpávinnum greitt, at vit nú av álvara krevja egnan rætt í egnum landi, at vit krevja altjóða viðurkenning av samfellda føroyska fólkaýnskinum um frið og sámuligheit, har avgerðin »átti at verið okkara« og at lögtingssamtýktirnar um Føroyar sum vápnafritt og uttanvaltað økið verða vírdar.

LATIÐ okkum stuðla øllum teimum, ið leggja sálina í at stuðla sjálvum lívinum. Ræðist ikki teir quislingar heima á landi, sum veruliga eru í andstöðu ímóti friði her og allastaðni.

TIT friðarfólk, fellið ikki í fátt av háðanini og jagstranini frá okkara egnu hernaðar-isenkræmmarum, ið enn ikki vága sær at lata tað besta í menniskjuni fáa heima- og avgerðarrætt viðvíkjandi lagnu landsins, okkara og barnanna.

TIT friðarfólk, halda tit á enn eina stund, tá fjølgast enn fleiri í takksemi um einastu mannaverdugu stevnuna, nevniliga »friður á jørð og í menniskjum góður tokki«.

Kr.

Sosialurin/Hanna Lisberg

Nakað herfyri skrivaði Hanna Lisberg í Sosialinum um innihaldið og uppsetingina av Deyvablaðnum, har hon serliga fanst at, at lesnaðurin als ikki var vendur til tey deyvu og enn minni um deyv.

Fyri okkum, sum arbeiða við at geva Deyvablaðið út, er tað eitt vælsignilsi at fáa eina reaktión, uttan mun til, um hon er negativ ella positiv, tí tað er betri enn als onga at fáa.

Eg vil tí loyva mær í allari stillheit at gera nakrar viðmerkingar til tað, ið Hanna Lisberg skrivaði.

Deyvafelagið hevur fleiri ferðir á aðalfundum sínum viðgjørt, hvat endamálið skal vera við blaðnum:

Skal innihaldið vera ætlað bert til tey deyvu og um deyv, ella skulu vit venda okkum meira til tann hoyrandi partin eisini.

Um vit høvdu valt tann fyrri háttin, so kom Deyvablaðið helst bert út í so litlum upplagi, at onki figgarligt grundarlag hevði verið til at ríkið tað.

Tað hevur til valdað full semja um, at blaðið skal koma út í tí líki, tað nú ger.

At Hanna Lisberg fær ilt í búkin, tí vit í teimum fylgjandi blaðum hava havt tilfar, ið onki hevur

við deyv at gera, er bert spell, men tað hevur sína orsök, tí at vit á henda hátt royndu at geva okkurt til okkara mongu trúgv hoyrandi lesarum. Vit hava í øllum blaðnum eisini havt frágreiðingar um viðurskipti teirra deyvu. Trupulleikarnir her heima hjá okkum eru stórt sæð teir somu sum í Svøríki, Kina og Amerika og aðra staðir við, nevniliga samskiftistrupulleikar.

Men tá tú, Hann, ákærir okkum fyrri ikki at skriva um viðurskiptini hjá teimum deyvu í Føroyum, pinir tað meg inn á sálina at noyðast at siga, at tú harvið avdúkar teg sjálva at hava lisið Deyvablaðið ógvuliga ógjølla. Vit hava í fleiri numrum júst viðgjørt konkret dømi um, hvussu bött kundir verði um ymisk viðurskipti mótvegis teimum deyvu í Føroyum.

Men høvuðsendamálið er at geva upplýsingar út til tey hoyrandi um deyv sum heild, og fyrri at hetta ikki skal vera so einstáttadur lesnaður hjá teimum hoyrandi, hava vit eisini roynt at havt tilfar, ið er av meiri almennum áhuga.

Hinvegin skal eg viðganga, at teksturin møguliga kundi verið settur upp meiri einfaldur og betur sundurgreinaður. Hetta vilja vit taka til eftirtektar. Og um tú Hann, hevði

viljað verið okkum til hjálpar við hesum, høvdu vit verið ógvuliga fegin.

Tað verður spurt um hví vit ikki greiða frá viðurskiptinum hjá teimum einsøku deyvu í Føroyum.

Hetta hava vit eisini hugsað um, og onkundið hevur okkurt verið, men tað eru ikki øll, sum leggja í at fáa síni privatu viðurskipti viðgjørt alment.

Rætt er tað, at vit umseta onnur mál til føroyskt úr øðrum útlendskum blaðum, men til tey deyvu, sum ikki hava vit fært føroyskt, gera vit heftir við fotavritum av øllum teimum greinum, ið eru á skandinaviskum máli, og síðan umseta vit originalan føroyskan tekst til danskt. Hesi hefti verða síðan latin til tey 15-20 deyvu, sum hava tørv fyrri hesum.

Alt í alt skal sigast, at endamálinum við Deyvablaðnum hava vit fylgt, meðan vit altíð kunnu kjakast um mátan at seta tekstin upp o. s. fr.

Við hesum reglum vóni eg, at Hanna hevur fingið nóg góða fatan av, hví vit gera soleiðis, sum vit hava gjørt. At enda vil eg bert siga, at eg eri bæði bilsin og ikki sørt vónbrotin yvir, at Hanna ikki skrivandi beinleiðis til Deyvablaðið, tá hon fór at kritiserar.

S.E.R.

Ruskbrenning og SF og ÚF

Í eini grein í Information í april mánaða varð nevnd ein sjónvarpssending í forbrúkarasendingini »Kikkerten« í danska sjónvarpinum. Evnið í hesi sending var árin frá brennistøðum. Eitt evni, ið — milt sagt — er aktuelt í Føroyum júst nú. Hvi man Sjónvarp Føroya, ið annars sendir bæði líkt og ólíkt, ikki hava havt hesa sending á skránni?

Nú tá ið ætlan er at byggja heilar tvær brennistøðir her á landi, er so ov nógv kravt, at fólk í her fær at vita, hvat tað gongur inn til? Júst í hesum døgum kemur ein rúgvja av nýggjum framvið. ruskbrenning; tað, ið einaferð varð hildið at vera ótrúliga snilt — bara koyra ruskið inn í ein ovn, so hvarv tað upp í royk og problemið var loyst — visir seg nú at skapa eina rúgvja av vandamiklum evnum, ið breiða seg í umhvørvinum, fara inn í mannakroppin, savna seg

saman har og hava so stórar avleiðingar, at tað fer at taka langa tíð, aðrenn granskarar nágreiniliga vit, hvussu víttfevandi hetta árin er. Í áður nevndu sjónvarpssending varð vist á, hvussu stór nøgd av dioxini er funnin í móðurmjólki hjá danskum kvinnum; tað visir seg at vera upp til 36 ferðir hægri enn markið, uð umhvørvisstýrið hevur sett, og eisini varð vist á samband millum brek hjá nýföðingum og dálking frá nærliggjandi brennistøðum. Hetta er fakta, ið ikki kunnu burtruvast og um ibúgvvarnir í hesum kommunum, ið nú skulu hava eina brennistøð kroysta inn á seg, ikki kunnu fáa høvi til at fáa upplýst allar vansar og fyrimunir — um teir finnast — viðv. brennistøðum, hvussu kunnu tey so hava rættu fyrirteytir til at taka stóðu til hetta mál?

Bæði Sjónvarp Føroya

og Útvarp Føroya hava verið ógvuliga kúrr, tí ið tað snýr seg um upplýsandi tilfar um brennistøðir/dálking og onnur tóðindi viðv. ruskbrenning. Hvi hava SF og ÚF ikki so frægt sum nevnt, at frágreiðingin frá danska umhvørvisstýrinum, ið varð almannakunngjørd í des. í fjør, nú er vorðin koll-dømd av visindammonum eftir nærri og nágreiniligi kannningar? Hesar kanningar visa m.a., at dioxin-dálkingin í Danmark er nóg meira umfangandi, enn higartil hevur verið hildið, og eisini er komið fram, at dálkingin verður spreidd ikki bert sum partiklar, men mest sum gassarir — og er tí nóg vandamiklari.

Hvi hava hesir fjølmiðlar, ið annars altíð eru á plettinum, tá ið eithvørt er á vasi — ofta litisvert — ikki grett um hesi álvarsomu tóðindi? Nei, tá ið tað hendir í Seveso ella enn longur burtur, so